

השואל את הפרה פרק שמיני בבא מציעא צמ.

עין משפט
נר מצוה

ל"א א מ"י פ"ג מהל'
שאלה ופקדון הלכה
א ב סמג עשין כז טו"ע
ח"מ ס"י שם סעי' ו ופעי'
ח:
ב ב מ"י שם הלכה א
טו"ע שם סעי' ה:
מא ג מ"י שם הל' ב
טו"ע שם סעי' ז
ד מ"י פ"ו מהל'
מב ד מ"י פ"ו מהל'
מעלה הלכה ד:
ה [מ"י פ"ב מהל' שמירות
הלכה ח טו"ע ח"מ ס'
שם סעי' א ה]:

לענין רש"י

רש"י טו"ע
[ד"ש טו"ע טו"ע]
צ"ח, סקירות מחבר.
בגד"ד [בגד"ד גרי"ד].
להיות אסור תורה.

מובן רש"י

השואל קורדוס מחבירו
לעשרה ימים. ביקע בו
קנאו. הרי חוקה להשתמש
בו ימי שאלתו ואין המשאל
יכול לחזור בו. [קדושין ח].
כך תיקנו משיכה
בשומרים. שלא יתחייב
שומר בשמירתו עד שימשיך.
[ב"ק עט].

אמר שמואל בעבר עברי. פי' ר"ח דשמואל פליג עליה דרב
ולית הלכתא כוותיה דרב דאמר הכישה במקל ותבא חייב
וכן משמע דפליג והלכתא כוותיה מדבצי גמרא לסייעי לרב ודחי
ליה בדומק: **דלא** קני ליה גופיה. אע"ג דכפ"ק דקדושין
(דף טז. ושם) אמרינן דעבד עברי
גופו קנוי היינו לענין שאין גרעונו
מחול אם מחל בעל פה אלא בשטר:
באומר הכישה במקל והיא תבא.
ואע"פ שעבדו מוליה
לא הוי שאלה בעלים והא דאמרין
יד עבד כיד רבו היינו ששאל הכר
עלמו עס הפרה ושלם עבדו במקומו
וכיון שצמקום בעלים (א) לא חשיב
כשהיה אצל הכא ששאל את עבדו
הוא ליה כשאל שמי פרות דעבדו
כשהיה דמי:

ביון שיצאתה מרשות משא"ל נתייב
שואל באונסין. לכאורה נראה
דמיירי שאלתה מיד לסימטא או
לד"ר רה"ר דחשיב כאלו משכה שואל
אצל יצאתה מיד לרה"ר לא כיון
דמשיכה אינו קונה דרה"ר והא דלא
הוצרך רב לפרש דפשיטא הוא דלא
עדיף ממשיכה אי נמי סתם חלירות
סמוכים פתחיה ללד רה"ר ולא לרה"ר
עלמו לכך לא הוצרך לפרש וא"ת
דבהמוכר את הספינה (ב"ב דף פד)
אמרין רב ושמואל דאמר תרתייהו
כליו של אדם קונה לו בכל מקום
חוץ מרה"ר משמע דמדד והניח על
גבי סימטא לא קני אלא דוקא כליו
קונה לו והכא אמר רב דקונה
בסימטא וי"ל דהתם מיירי כשהיה
מתחילה מונח בכליו קודם קנין ולא
שהניח המוכר שם בשעת מכירה אצל
הניח על גבי קרקע של סימטא לשם
קנין קונה ועוד י"ל דהכא מיירי
אפי' יצאת מיד לרה"ר דלענין להתחייב
באונסין קונה משיכה דרה"ר אף על
גב דלא קניא לענין מקח כמו שואל
קורדוס לרב הוה דאמר לקמן דקני
במשיכה להתחייב באונסין אף על גב
דלא קניא לחורה:
וחבירו מותר לבקע בו לבתחילה.
תימה דתניא בתוספתא (א)
בקע בקורדוס של הקדש צא חצירו
ובקע בו וצא חצירו ובקע בו כולם
מעלו וליכא למימר דאיידי בקורדוס
כלי שרת ששוחטין בו שאין יוצא
לחולין כדמתן בפרק (העלה דף יט) אין מועל אחר מועל
במוקדשין אלא בזהמה וכלי שרת בלבד דהא קמני סיפא נטלו ונתנו
לחצירו הוא מעל וחצירו לא מעל ובעולה נתנו לחצירו וחצירו
לחצירו כולן מעלו צה ואין נראה לר"י נמי דהתם איירי בשלא נתכוונו
לחצירו אלא להוציא מרשות שואל אחר מעל אלא בזהמה וכלי שרת בלבד כיצד רכב על בזהמה וצא חצירו
ורכב התם איירי בשאינם גוצרים דאי בגוצרים אפילו קדושת דמים נמי כולם מעלו ובמשיכה קורדוס לחצירו דקאמר הכא היה
נראה לר"י לכאורה שאל כל הקורדוס לחולין בשאלה זו ולכן חצירו מותר לבקע בו לבתחילה ומ"מ לא מעל אלא לפי טובת הגאה
שבו אע"פ שהפסד כולו להקדש ולפי זה נוטל אצלן או קורה של הקדש נמי לא מעל אלא לפי טובת הגאה שבו אף קצת קשה לר"י
דא"כ למה הוצרך לפרש לפי טובת הגאה כיון שצכל הזמן שנתנה לחצירו לא מעל יותר וע"כ נראה לו יותר שאינו יוצא לחולין אלא
אותה הגאה שנתן לשואל ומותר לבקע עד זמן השאלה ולא יותר וכוונתו לחצירו דעלמא מעל לפי כולה ואין להקשות איך מותר
לבקע כיון שמעורב בזהו קורדוס חולין והקדש מאי שנא ממשיכר בזהו והקדישו דאם דר בו השוכר מעל (עריין דף כה) בשביל
שמעורב חלקו בשל הקדש וי"ל כיון שהשאלו ומעל בשאלה יצאת כל הגאת בקוע לחולין ואין מעורב צה מן הקדש כלום וא"ת כיון דנתן
לחצירו מעל לפי כל מה שהוציא מרשות הקדש ונתן לחצירו גם כאלו ימעול לפי כל מה ששהה הגאת בקוע וי"ל דנתן מועל כדין לפי
כולה כי כולה הפסיד להקדש אצל כאלו לא הפסיד להקדש אלא מה שנפחת הקורדוס ע"י בקוע וטובת הגאה דשאלה הוי טפי:
בך תקנו משיכה בשומרים. [א] לא להתחייב באונסין (א) קאמר דהא שומר חנם בלא משיכה חייב בפשיעה כדאמרין פרק האומנין (לעיל
דף פ:) דנהג לפני שומר חנם והוא הדין שומר שכר בגניבה ואבידה ואי ששאל קאמר מדאורייתא נמי לא קני אלא במשיכה
ולכא למימר דקאי אשוכר שתקנו משיכה ולא קנו מעות דהא שכירות אינה משתלמת אלא לבסוף ועוד מאי פליגא דאמר הכא אלא
לענין חורה קאמר דשוכר ושאל מיד שמעכו בזהמה מרשות הבעלים אין בעלים יכולין עוד לחזור והיינו דקאמר ופליגא דרב הוה:

יד עבדו חייב. בתמיהה. קמני א"ל השואל שלמה לי ציד עבדך
ושלמה לו חייב השואל באונסיה דכרך והרי לא יצאת מרשות
משאלו דיד עבד כיד רבו דמיא והרי הוא כאלו הולכה לו הוא:
נעשה כאומר הכישה במקל והיא תבא. אחרי. הלך משאלתה

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ביד עבדו חייב (א) יד עבד כיד רבו אמר
שמואל יבעבד עברי דלא קני ליה גופיה
רב אמר אפילו תיבא בעבד כנעני נעשה
כאומר ליה הכישה במקל והיא תבא מיתבי
השואל הפרה ושלחה לו ביד בנו ביד שלוחו
חייב ביד עבדו פטור בשלמא לשמואל
מתניתין בעבד עברי ברייתא בעבד כנעני
אלא לרב קשיא אמר לך רב לא תיבא נעשה
כאמר ליה אלא איבא באמר ליה הכישה
במקל והיא תבא דאיתמר השאילי פרתך
וא"ל ביד מי וא"ל הכישה במקל ותבא אמר
רב נחמן אמר רבה בר אבא אמר רב כיון
שיצאת מרשות משאל ומתה חייב גימא
מסייע ליה השאילי פרתך ואמר ליה ביד מי
ואמר ליה הכישה במקל והיא תבא כיון
שיצאת מרשות משאל ומתה חייב אמר רב
אשי הכא במאי עסקינן בגון שהיתה חצרו
של שואל לפניו מחצרו של משאל דבי
משלחה לה ודאי להתם אולא אי הכי מאי
למימרא לא צריכא דאיכא גזייתא מהו
דתיבא לא סמכא דעתיה דלמא קיימא התם
ולא איתא אולא להדיא קמ"ל דסמכא
דעתיה (א) אמר רב הונא השואל קרדוס
מחבירו בקע בו קנאו לא בקע בו לא קנאו
למאי אילימא לאונסין מ"ש פרה דמשעת
שאלה אלא לחורה בקע בו לא מצי
הדר ביה משאל לא בקע בו מצי משאל
הדר ביה ופליגא דרבי אמי דא"ר אמי
המשאל קרדוס של הקדש מעל לפי
טובת הגאה שבו וחבירו מותר לבקע בו
לבתחילה ואי לא קנאו אמואי מעל ואמאי
חבירו מותר לבקע בו לבתחילה ניהדריה
ולא ליקנייה ורא ליימערל ופליגא דר'
אלעזר (א) דא"ר אלעזר בדרך שתקנו משיכה
בלקוחות כך תקנו משיכה בשומרים
תניא נמי הכי בשם שתקנו משיכה
בלקוחות כך תקנו משיכה בשומרים ובשם
שקרקע

שהוא של הקדש שמכיון שגג בו המשאל ונתחייב דמי טובת הגאה
להקדש יצאת הניימה לחולין: ואי לא קנאו. במשיכה אמאי מעל
המשאל עד שיבקע בו השואל: ופליגא. נמי דרב הונא אדר' אלעזר:
קרקע

לגזול אלא כל אחד דעתו להחזירו אחר בקוע ולא יא' לחולין אלא מה שנתכוון לגזול דהא קי"ל (א) שואל שלא מדעת גזול הוי וקיס ליה כוליה
ברשותיה אלא נראה לר"י דתוספתא איירי בגוצרים המסורות להן קרדומות של הקדש דכל אחד מעל לחצירו והיינו לחצירו נטלו ונתנו
לא נתכוונו להוציא מרשות שואל שם כדפי' לעיל (א) וסיפא דקמני נתנו לחצירו והיינו לחצירו גוצר ואפילו בלא בקוע מעל לפי
שנתכוון להוציא מרשותו והא דמתן בהגנה אין מועל אחר מועל אלא בזהמה וכלי שרת בלבד כיצד רכב על בזהמה וצא חצירו
ורכב התם איירי בשאינם גוצרים דאי בגוצרים אפילו קדושת דמים נמי כולם מעלו ובמשיכה קורדוס לחצירו דקאמר הכא היה
נראה לר"י לכאורה שאל כל הקורדוס לחולין בשאלה זו ולכן חצירו מותר לבקע בו לבתחילה ומ"מ לא מעל אלא לפי טובת הגאה
שבו אע"פ שהפסד כולו להקדש ולפי זה נוטל אצלן או קורה של הקדש נמי לא מעל אלא לפי טובת הגאה שבו אף קצת קשה לר"י
דא"כ למה הוצרך לפרש לפי טובת הגאה כיון שצכל הזמן שנתנה לחצירו לא מעל יותר וע"כ נראה לו יותר שאינו יוצא לחולין אלא
אותה הגאה שנתן לשואל ומותר לבקע עד זמן השאלה ולא יותר וכוונתו לחצירו דעלמא מעל לפי כולה ואין להקשות איך מותר
לבקע כיון שמעורב בזהו קורדוס חולין והקדש מאי שנא ממשיכר בזהו והקדישו דאם דר בו השוכר מעל (עריין דף כה) בשביל
שמעורב חלקו בשל הקדש וי"ל כיון שהשאלו ומעל בשאלה יצאת כל הגאת בקוע לחולין ואין מעורב צה מן הקדש כלום וא"ת כיון דנתן
לחצירו מעל לפי כל מה שהוציא מרשות הקדש ונתן לחצירו גם כאלו ימעול לפי כל מה ששהה הגאת בקוע וי"ל דנתן מועל כדין לפי
כולה כי כולה הפסיד להקדש אצל כאלו לא הפסיד להקדש אלא מה שנפחת הקורדוס ע"י בקוע וטובת הגאה דשאלה הוי טפי:
בך תקנו משיכה בשומרים. [א] לא להתחייב באונסין (א) קאמר דהא שומר חנם בלא משיכה חייב בפשיעה כדאמרין פרק האומנין (לעיל
דף פ:) דנהג לפני שומר חנם והוא הדין שומר שכר בגניבה ואבידה ואי ששאל קאמר מדאורייתא נמי לא קני אלא במשיכה
ולכא למימר דקאי אשוכר שתקנו משיכה ולא קנו מעות דהא שכירות אינה משתלמת אלא לבסוף ועוד מאי פליגא דאמר הכא אלא
לענין חורה קאמר דשוכר ושאל מיד שמעכו בזהמה מרשות הבעלים אין בעלים יכולין עוד לחזור והיינו דקאמר ופליגא דרב הוה:

(א) [לעיל טז]. (ב) קדושין
מז; (ג) כ"ק עט. (ד) רש"ל
(ה) [פ"ב דמעילה]. (ו) [לעיל דף
כפ' הנהגה]. (ז) [לעיל דף
מג]. (ח) [לעיל דף אחר
כפ']. (ט) [נע' תו"ט פ"ו
מ"י ד"ה ממנה וכו' מה
שמה ע"ז].

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה כאומר וכו'
בעלים הוא לא חשיב:

גליון הש"ס

נב' ביד עבדו חייב. עי'
ירושלמי פ"ד דמע"ש ע"ה
דמתני' מערימין על מ"ש:

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה ק. לא
להתחייב בו. נ"ב והרמב"ם
מפרש אף להתחייב: